

Історія Львівської залізниці тісно пов'язана з історією численних населених пунктів, через які пролягає колія, де розміщене інше залізничне господарство. Для цих міст, містечок, селищ і сіл залізниця свого часу стала вирішальним фактором економічного розвитку, а багато з них саме завдяки магістралі закарбувалися на сучасній карті України. З нагоди святкування 150-річчя Львівської залізниці газета започатковує цикл пізнавальних публікацій про заснування, історію, походження назв населених пунктів, однойменних із великими та дрібними станціями нашої залізниці. Автором рубрики є почесний залізничник, ветеран праці Юрій Семенович ТОМІН, який не один рік збирає інформацію про станції з різноманітних джерел – державних архівів, краєзнавчих та історичних музеїв, літературних творів, публікацій старих газет та журналів.

Зупинка I: Старе село

Село Старе Село простяглося уздовж залізничної лінії Львів-Ходорів. Станція Старе Село виникла у процесі будівництва у 1866 році залізничного сполучення Львів-Чернівці. Історія Старого Села сягає сивої давнини. Разом із селами Давидів та Черепин воно спочатку називалося Черепів. Ще в період Давньої Русі територія Черепова поділялась на кілька громад. Село входило в уділ князя Давида, того самого, який осліпив князя Василька. Старе Село було складовою частиною оборонної лінії удільного князівства з центром у Звенигородці. 1401 року південно-східну частину давнього Черепова – Черепинку (саме тут згодом і виникло Старе Село) отримав у володіння Завіша Чорний із Гарбова за заслуги перед королем Владиславом-II Ягайлом. Згодом він віддав цю частину села, яку вже тоді називали Старим Селом, синові Янові. Ян же назвав цю частину села містечком Гарбовим. Із 1454 року походить перша письмова згадка про село, коли вельможа Ян Завіша призначив дотацію на будівництво костелу у цьому селі. З грамоти дізнаємось, що основним джерелом прибутків місцевого ксьондза мала бути корчма. Татари і турки неодноразово руйнували село, забирали селян у ясир або вбивали.

У XVII столітті Владислав Домінік – князь Острозький і Заславський збудував замок, руїни якого збереглися до наших часів. 1648 року замок захопили козаки Богдана Хмельницького та знищили його дощенту. Однак Заславський вже наступного року повністю відновив замок. Фортеця була настільки міцною, що вже під час другого походу Богдана Хмельницького на Львів у 1655 році витримала облогу козацьких загонів, а в 1672 році замок встояв перед навалюю турків.

Пізніше замок переходив із одних рук до інших і сильно занепадав. Лише Синівські (на початку XVIII ст.) його відреставрували і перед

наступом шведів перенесли сюди зі Львова свій арсенал.

У 1809 році замок перейшов у володіння до магнатів Потоцьких, які не використовували цю величезну споруду. Так він і простояв півтора століття без жодного догляду, тут розміщалися броварня, винокурня, склади тощо.

На сьогодні у більшості замків на території України не збереглися оборонні стіни. А в цьому замку стіни завтовшки два метри і збереглися доволі непогано. Це один із найбільших замків в Україні. Він був серед найкращих із тих, що були споруджені у ренесансному стилі. Його площа – неправильний п'ятикутник із шістьма баштами, з яких збереглися лише три. Колись замок був оточений валами і глибоким ровом. Зараз існує проект реставрації замку, шляхом здачі його в концесію інвестору на тривалий термін. Це дало б можливість відродити для України цю видатну пам'ятку архітектури та історії. У селі збереглась дерев'яна церква св. Івана Хрестителя (1772 р.).

На території Старого Села знаходиться центральна садиба учбового господарства "Давидів" Львівської академії ветеринарної медицини. А Львівська залізниця у попередні роки капітально відремонтувала станційні колії і споруди, реконструювала залізничний вокзал.

Зупинка II: Галич

Історія Галича теж сягає своїм корінням сивої давнини. Сторінки Іпатіївського, Лаврентіївського, Густинського літописів, Києво-Печерського патерика містять згадки про події в Галичі початку минулого тисячоліття. Та найдавніша згадка зустрічається у хроніці нотаря короля Бели "Історія Угрів", де розповідається про перебування у 898 році угорського вождя Альоша у Галичині під час

Історична екскурсія станціями Львівської залізниці

великого переходу угорців через Карпати. Саме цей запис і став історичним підґрунтям для святкування у 1998 році 1100-річчя міста Галича. Указом Президента України створено Національний заповідник "Давній Галич". Із часів переселення угорців це місце згадується як адміністративний центр Хорватської держави.

У X столітті Галицькі землі увійшли до складу Київського князівства. У 1141 році князь Володимир Володаревич об'єднав кілька князівств в одне зі столицю в Галичі. До наших днів збереглась безцінна пам'ятка – Галицьке Євангеліє 1144 року. Значної могутності Галицьке князівство набуло за часів правління Ярослава Осмомисла (1153-1187). Цей час відзначений розвитком освіти та культури. У 1199 році Галичем оволодів волинський князь Роман Мстиславович. Він об'єднав галицькі та волинські землі в єдине Галицько-Волинське князівство. Столиця князівства Галич стала наймогутнішою твердинею на південно-західних давньоруських землях. Але найбільшого розвитку Галич досяг за князювання короля Данила Романовича, пам'ятник якому споруджений у 1998 році у Галичі (скульптори О. Пилев, В. Подольський). Подальшому розвитку Галича перешкодила монгольська навала. Політичний центр Галицько-Волинського князівства було перенесено спершу в Холм, а пізніше Данило Галицький заснував нову столицю, яку названо на честь його сина – Львовом.

Тож у час свого найвищого розквіту, що тривав із кінця IX аж до кінця XII століття, коли Галич був столицею Хорватської держави, а згодом центром одного із наймогутніших князівств Київської Русі, міська агломерація (Великий Галич) обійняла територію, яка простяглась на 8,5 кілометрів з півночі на південь та на 11 кілометрів зі заходу на схід. По всьому периметру цей обшир мав суцільні оборонні укріплення. За розмірами ця територія перевершила найбільші міста Давнього світу – Вавилон (4,3x4,5 км), Рим (4,5x3,9 км), Константинополь (5,5x6 км), хоча за кількістю мешканців навряд досягала бодай десятої частини населення цих міст. Галицька земля – це понад 200 пам'яток долітописної та лі-

тописної історії галицьких князів. Цінною пам'яткою того періоду є реставрована церква Святого Пантелеймона (XI ст.) – одна з 30 церков, розташованих на території королівської резиденції. Ще й досі збереглися залишки п'яти рядів могутніх фортечних валів, що сягають висоти близько 25 м, руїни Галицького замку XIII-XVII ст.

Історико-культурна спадщина Давнього Галича є одним із джерел державотворчого процесу сучасної України, спадкоємним кодом української нації.

Цікавим є наукове пояснення назви "Галич". Розвиток цивілізації призвів до появи обміну-торгівлі між племенами, народами, частинами світу. Продуктом експорту, який міг запропонувати світові цей

нього короля Данила Галицького. Сучасний Галич – це невелике містечко на берегах Дністра, районний центр Івано-Франківської області. Мешканці міста багато роблять для збереження та відновлення пам'яток історії та архітектури в рамках Національного заповідника "Давній Галич". Серед заходів, присвячених 1100-річчю міста, була і реконструкція залізничного вокзалу станції Галич – однієї з найстаріших станцій Львівської залізниці, яка побудована у процесі прокладання у 1866 році залізничної лінії Львів-Станіслав-Чернівці.

Зупинка III: Коломия

район, була сіль. Її виробництво вже у часи раннього заліза набуло настільки важливого значення, що послужило синонімом краю у лексиконі інших країн Європи раннього середньовіччя, а відтак – назвою столиці. Кам'яна сіль, мінерал, який має латинську назву – Галіт. Тобто, Галичина, Галіція – це земля, місцевість, яка містить сіль, а як відомо на цих землях здавна добували сіль.

Тому міський герб із зображенням птиці галки часів влади Польщі, вперше офіційно затверджений у 1936 році, ймовірно, повторює помилкову версію походження. Назва міста Галич не є синонімом цієї птиці. Як видно із печатки короля Юрія Львовича, гербом Галицько-Волинської держави на початку XIV ст. був лев.

Вже давно нема гамірного міста з його дворами, палацами та храмами. Залишилися лише сліди валів на давніх городищах та народні перекази про могут-

Коломия – одне з найстаріших міст України, розташоване на лівому березі річки Прут. Розкопки виявили на околицях сучасного міста пам'ятки, які свідчать що майже 6 тисяч років тому у цій місцевості жили племена, які належали до трипільської культури. Перша літописна згадка про Коломию належить до 1241 року і свідчить, що історія міста Коломия починалася з військової фортеці, яка в середині XII століття була збудована на високому лівому березі річки Чорний Потік. Фортеця охороняла головний сухопутний шлях, Берладську дорогу, що вела з Європи через Галич на Нижній Дунай. Дослідники припускають, що засновником міста був Коломан, син угорського короля Андрея-II, який після смерті Романа Мстиславовича в 1241 році посів Галицький трон, звідси і назва "Коломия". За іншою версією, людей, які торгували сіллю в цих краях називали "коломийцями". У 1259 році фортецю спалили на вимогу монгольського воєводи Бурундая. Невдовзі новий укріплений центр виник поблизу теперішньої ратуші. У 1405 році містові було надано Магдебурзьке право.

Покуття, рівно ж як і Коломия, знаходилося на кордоні з Польщею, Угорщиною та Волощиною і постійно було об'єктом міждержавних конфліктів та грабіжницьких нападів. За даними галицького історика Дениса Зубрицького, Коломия в той період систематично руйнувалася і горіла понад 90 разів. Після такої руйни місто потребувало повної відбудови.

(Закінчення на 6 стор.)

